

Hrvatska Se Suocava Sa Konstitucionalnom Krizom

Author: [Drago Hedl](#)

Nedavno objavljeni optimisticki izvestaji o napredovanju predsednikovog zdravlja docekani su skepticno u Hrvatskoj. Posmatraci se brinu da vladajuca partija nece prezati ni od cega, samo da se zadrzi na vlasti.

Visi zvanicnici vladajuce partije Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) objavili su zapanjujuce informacije o zdravlju hrvatskog predsednika prosle nedelje. U poslednjem izvestaju se tvrdi da se Franjo Tudjman oporavlja i da je u stanju da formalno objavi pocetak parlamentarnih izbora u roku od sledecih nekoliko dana.

Medjutim, protivrecni izvestaji nezvanicnih ali pouzdanih izvora iz bolnice govore o tome da predsednik nije pri svesti i da se nalazi u intenzivnoj njezi.

Ivan Pasalic, mocni Tudjmanov savetnik za unutrasnju politiku, izjavio je za BBC da "ne ocekuje da ce predsednik moci obavljati svoje predsednicke naloge", dodavsi da "predsednik vec nekoliko dana nije u stanju da obavlja duznosti". Ova se izjava podudarila sa obavestenjem u kome se kaze da se Tudjmanovo stanje stabilizuje. To je navelo Pasalica da se odrekne ranije izjave britanskim medijima pod izgovorom da su ga citirali "van konteksta".

Tudjmanova bolest nastupila je u najgorem vremenu za HDZ partiju, osujetivsi njene izgleda na izborima. Pre nekoliko nedelja, Tudjman je objavio da se parlamentarni izbori planiraju za 22.decembar, ali tom prilikom nije uputio zvanican poziv. Predvidjeni datum koji pada nedelju dana pre pocetka Bozica, isprovocirao je vise javnih protesta.

Predlozeni datum odgovara vladajucoj HDZ partiji, cija se popularnost smanjila u toku prosle godine. U toku ankete koju je sproveo PULS i International Republican Institute iz Sjedinjenih Drzava, u kojoj je ucestvovalo 4,000 gradjana, objavljenoj 19.novembra, opoziciona koalicija dobila je trideset i pet odsto u poredjenju sa dvadeset i cetiri odsto koje je dobila HDZ. Hrvatska dijaspora, tradicionalne pristalice nacionalisticke HDZ, redovno se vraca u Hrvatsku u toku bozicnih praznika. Neki opozicioni politicari se bune da je mogucnost izbornih namesljkki veca u toku praznika.

Predsednikovo lose zdravlje, medjutim, sabotiralo je planove HDZ. Mnogi posmatraci duboko sumnjaju u izjave da se Tudjmanovo stanje poboljsava i gledaju na ove poslednje tvrdnje HDZ kao providne pokusaje da se manipulise politickim kalendarom.

Poslednji dan kada su se mogli najaviti izbori, da bi se oni mogli raspisati za 22.decembar, bio je 20.novembar. Po Ustavu, vremensko ogranicenje traje do 27.januara 2000.godine, ali HDZ ocajnicki pokusava da raspise glasanje pre Bozica.

Sve dok se sam Tudjman ne pojavi na televiziji, cak i u bolnickom krevetu, i ne demonstrira da je svestan i dovoljno sposoban da izvrsava svoje duznosti, javnost i opozicioni politicari ce biti skepticni po pitanju zvanicnih obavestenja koja dolaze iz redova HDZ.

Raste pritisak na premijera Zlatka Matesu da zatrazi procenu Ustavnog suda o tome da li je Tudjman sposoban da ispunjava predsednicke funkcije.

Matesa je 17.novembra posetio Tudjmana u bolnici i tom prilikom razgovarao sa medicinskim timom.

Napustajući bolnicu on je potvrdio da je video predsednika, ali je odbio da komentariše o Tudjmanovom stanju i o tome da li su oni razmenili bilo kakve reči. Matesa je po završetku posete otisao u Istanbul da bi prisustvovao sastanku Organizacije za bezbednost i kooperaciju u Evropi, stoga je odložio predavanje ove odluke Ustavnom sudu.

U slučaju da Ustavni sud ustanovi da je Tudjman isuvise bolestan da bi obavljao svoje dužnosti, ili u slučaju da predsednik umre, tada će predsednik hrvatskog parlamenta Vlatko Pavletić preuzeti dužnosti dok se ne izabere novi predsednik.

Po Ustavu, Pavletić ne bi imao prilike da nasledi Tudjmana. Što je značajnije, manipulacije po pitanju predsednikovog zdravstvenog stanja će se verovatno nastaviti, da bi se Tudjmanu omogućilo da na vreme raspise izbore. U protivnom, partija će izgubiti šansu da odredi najpovoljniji datum održavanja izbora.

Ono što još više doprinosi atmosferi punoj zbrke je odluka HDZ koja je doneta 12. novembra. Po njoj se povlači predlog za rano raspustanje skupštine. HDZ je rekla da je Tudjmanovo zdravstveno stanje dovelo do promene mišljenja, jer bi bilo neodgovorno ostaviti zemlju bez parlamenta kada je predsednik tako loše zdrav.

Neki se posmatraci boje, međutim, da su motivi sasvim različiti. Sudeci po Ustavu, u slučaju da Tudjman umre ili se ustanovi da nije u stanju obavljati predsedničke dužnosti, izbori za predsednika se moraju održati u roku od šezdeset dana. HDZ trenutno ima dvotrecinsku većinu u skupštini, što joj omogućava da nesmetano sprovodi ustavne promene. Kritičari upozoravaju da HDZ planira da promeni ustavne propise za raspisivanje predsedničkih izbora i zameni potrebu za opštim izborima izborom koji bi se održao unutar samog parlamenta. Ovo bi omogućilo HDZ da izabere novog predsednika iz sopstvenih redova.

Međutim, bez javnog pojavljivanja Tudjmana, nema nade da će HDZ uspeti da ubedi veći broj ljudi u istinitost predsednikove odluke o zakazivanju izbora za 22. decembar. Ovo će dalje umanjiti njihove šanse da zadrže parlamentarnu većinu. Na ovaj način, ukoliko ne dođe do izbora 22. decembra, ustavna i politička kriza u Hrvatskoj izgleda neizbežna, sve dok se HDZ obrće i okreće u naporu da opstane na vlasti.

Drago Hedl je dugogodišnji saradnik Instituta IWPR, viši nezavisni novinar i urednik u Hrvatskoj. On je takodje saradnik "Feral Tribuna".

Location: [Croatia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/hrvatska-se-suocava-sa-konstitucionalnom-krizom>